

Vzpomínáním na bratra JUDr. Františka Lva Noska OFS se rodí legenda o světcí

Dubnová pouť do Poříčí nad Sázavou ke hrobu Františka Noska byla už v pořadí 82. od jeho úmrtí. Naše vzpomínání navazuje na vzpomínání přímých a poté již i nepřímých svědků čtyř generací. Od publikace významného představitele Sdružení katolické mládeže Jana Janouška /František Nosek mladým/ z konce 1. Československé republiky, přes „samizdat“ profesora Antonína Nováka – ještě z první generace pamětníků, ale napsaný již uprostřed socialistické „normalizace“, až ke sborníčku vydaného Národní radou SFRČ k 80. výročí Dr. Noska, tedy po čtvstoletí života v obnovené parlamentní demokracii a znovu zavedeném kapitalismu. Za těch osm desetiletí byla v kostele sv. Havla pronesena řada zaznamenaných i zapadlých homilií celebrantů, mezi nimiž nechyběli biskupové, řeholní představení, ba ani papežský nuncius. V promluvách nechyběla řeč o Bohu a jeho „ministři – služebníci“, o Kristu a sekulárním františkánovi, který po vzoru svatého Františka věrně kráčel v Mistrových stopách. Nedávno zesnulý Miloslav kardinál Vlček zahajoval přípravné práce k budoucímu diecéznímu procesu blahorečení Františka Noska u svatého Václava v Dejvicích, u patrona naší vlasti i řeholní provincie. Za ta léta vyšla o Františku Noskovi řada článků v Lidovém hospodáři, Serafinském praporu, Poutníkovi a dnešním Zpravodaji SFRČ. Jan Janoušek junior se krátkým životopisem podílel na sborníčku o služebníku Božím Dr. Noskovi, Míla Müller sestavil sborník statí o životě z víry Dr. Noska „pro dnešek“. Františka Noska, přes to všechno širší veřejnosti neznámého politika, jsem se pokoušel objevit jako „svíci zářící“ pro univerzitní studenty společenských věd – aspoň „na poslední chvíli“ v promočních promluvách. Nitky vzpomínání na Františka Noska běží po rodové linii rodiny Janouškovy, a po spirituální linii pražských sekulárních františkánů, dnes symbolicky setkávajících se při kostele sv. Anežky na Spořilově, posledním díle našeho zvěčnělého bratra.

V čem spočívá ona podivuhodná životnost rodící se legendy o světcí v politice, o co se opírá ten vždy znovu obnovovaný zájem o osobnost Františka Noska? Jak vysvětlit paradox, že za těch osm desetiletí se na naší politické scéně objevilo mnoho poslanců – v řádech několika tisíc – a ministrů přinejmenším v řádu několika set – a sotva u některého z nich trvá nepřerušovaná kontinuita poutí k jejich hrobu a bohoslužeb jako poděkování za jejich život. To na straně jedné. Na straně druhé, historici a politologové připomínají desítky docela jiných postav na politické scéně, někdy i pro jejich problematiku působení – nebo právě pro ně – a o životě a díle JUDr. Františka Noska přitom nemusejí mít ani tušení. P. Jan Evangelista Urban OFM jako Noskův zpovědník a duchovní vůdce dokonce tuto „neznámost“ přisoudil jako jakýsi zvláštní duchovní úděl „šitý na míru“ Františku Noskovi – a to s velkou jasnozřivostí, docela krátce po jeho smrti. Současně napsal: životopis Františka Noska by byl přímo zjevením. Ale jeho velikost se zřejmě uvidí až na věčnosti... Tolik otec Urban.

Proč tedy vynakládat myšlenkové úsilí na šíření jména a odkazu našeho bratra Františka Noska – když to pro jedny může připadat už jako „nošení dříví do lesa“, a pro jiné naopak jako když „hrách na stěnu háže“? Sám pro sebe mám tuto odpověď: vzpomínání, promýšlení a rozjímání o duchovním a myšlenkovém odkazu Františka Noska se mi osvědčilo jako nevysychající zdroj vždy nově objevovaných inspirací a invencí. Sborník z konference při příležitosti 80. výročí úmrtí Františka Noska byl spojován také se závěrem roku

svatého Ludvíka IX., francouzského krále a patrona SFŘ. Tito dva sekulární františkáni měli podobný úděl v podílení se na „umění vládnout“ v tomto světě. Čím výše se člověk ocitne na pomyslném žebříčku světské moci, tím nesnadnější je pro něj dostat životu z víry v Krista. V této životní zkoušce oba naši „jubilanti“ obstáli, král Ludvík dokonce v podobě závazně uznané autoritou Církve. 800 let od narození jednoho a 80 let od úmrtí druhého má však pro naše porozumění znamením času „hic et nunc“ – zde a nyní, podstatný význam. Svatost francouzského krále oceňujeme v porovnání jeho života z víry s konáním jiných vládců a panovníků jeho doby, vrcholného středověku. Víra ve svatost konání Františka Noska však spadá do v zásadě již naší současnosti: parlamentní demokracie procházející krizí, a pozdního kapitalismu s otřesenou důvěrou v budoucnost. A v tom je pro nás život z víry Františka Noska životodárným pramenem poučení.

Pokud se někomu z nás poštěstilo, že jsme mohli být jednu neděli na dvou či dokonce tři bohoslužbách v různých kostelech, mohli jsme zaznamenat podivuhodný jev: kazatelé na jedno a totéž místo z Písma měli dvě nebo tři docela rozdílně vyznívající kázání. (Já aspoň tuto zkušenost učinil hned několikrát). „Slovo Boží“ je oním pramenem živé vody tryskajícím do našich životů, je jakýmsi diamantem vybroušeným na mnoha hranách a vrhajícím tak nové a nové paprsky světla do temnot našich životů. Podobně je tomu i s životy svatých bratří a sester: často i po letech, kdy už se nám zdá, že jsme se svým oblíbeným světlem docela familiérně známe, najednou na něm objevíme úplně nové poznání, až dosud pro nás ukrývaný poklad duchovní zkušenosti či rady. Všimněme si, co všechno různí pisatelé a spolutvůrci rodící se legendy o novém, budoucím světcí Františku Noskovi považovali za potřebné vyzvednout jako jeho specifické světélko: ministr jako služebník v původním, tj. latinském slova smyslu, a to – v dobré víře – už jako „služebník Boží“. Člověk úplně sebe-daný Bohu, ne svůj. Člověk stálé a nekonečné práce jako sebezáporu a největší oběti. Svatý všedních dní, jak svatosti rozuměly starší myšlenky hnutí „dělnických kněží“, stejně jako novodobá spirituální hnutí typu „křesťan a práce“. Křesťanský laik budoucnosti, který živý a aktivní zájem o až nepochopitelně četné společenské úseky staví na hlubokém duchovním spojení s přítomností Boží. Laik, o němž jeho duchovní vůdce neváhá říci, že se od něho – jako mnozí jiní – učil jak žít a pracovat, a jiný kněz dokonce ve svém srdci vyznává „non sum dignus“ – být v jeho blízkosti. Otec, který s úžasné silnou vírou odevzdává Bohu svého jediného synáčka, když to byla Boží vůle. Integrovaná, celistvá mravní osobnost, pro niž platí jen jedna morálka: v rodině, v podnikání i v politice. Politik, který nikdy nelže, a jehož bezvýjimečné pravdomluvnosti se jeho političtí odpůrci nejvíce bojí. Muž, který statečně bojuje se svým povahovým sklonem k prudkosti, k někdy až příkrému jednání s bližními. S těmi, kdo mu hned nechtějí rozumět, zvláště tehdy, když na sebe narazí vnitřní poctivost a její deficit, zdání čistoty úmyslů a pokrytectví. Ale i v tomto boji sám se sebou, v hledání nám lidem nesnadné hranice mezi propadnutím vlastní vášni a hněvem spravedlivým, nacházíme u Františka Noska onu horlivost pro Boha a jeho věc. Horlivost spravedlivého hněvu, kterým nehřešíme – pokud je nám to z milosti Boží dáno.

František Nosek se už ve svém mládí vyjadřoval o době, do níž byl postaven, dosti kriticky, poměry se mu až protivily. Přesto – či právě proto – do nich aktivně vstupoval, aby Království boží bylo aspoň o něco více mezi námi. Doba a kultura, v níž je dáno žít nám, nemusí také vyvolávat v našich duších žádné velké nadšení. Životní příběh našeho bratra Františka Noska nám poskytuje mnohé inspirace v tom, jak porozumět naší době, a jak

od diagnózy přejít k léčení jejích neduhů. Ne každému z nás je dáno být politikem, poslancem či dokonce ministrem: to od nás Pán ani nežadá. František Nosek – kromě této roviny vysokých ambicí – prokazoval svým každodenním životem i pokoru a ochotu sklánět se k věcem „nižším“: ve vztazích k nejbližším v rodině, spolupracovníkům v úřadech stejně jako v hospodářských družstvech či kampeličkách, ke starým a opuštěným lidem v Domovech svaté Kláry, stejně jako k dětem v prázdninových koloniích. V tom byla jeho věrohodnost, a na této věrohodnosti se zakládala důvěra k němu jako k člověku, bratru v Kristu.

Naše doba, hospodářství i politika, strádají deficitem důvěry a důvěryhodnosti. „Běda tomu, kdo by se chtěl spolehnout na člověka“ – varuje žalmista. Jen na člověka, který se sám zcela odevzdal Bohu, je možno se spolehnout, jen na důvěře v Boha je možné zakládat naše počínání v tomto světě. Jde o naši věrohodnost; starost o naši dobu pak můžeme v plné důvěře „hodit na Pána“. Tak lze rozumět odkazu Františka Nosky, nám ke svatosti dosud jen povoláním.

Lubomír Irenej Mlčoch OFS
Letnice L.P. 2017